

Κριτική για την παράσταση "Η μεγάλη πλατεία"

 theatromania.gr/kritiki-gia-tin-parastasi-quot-i-megali-plateia-quot/

11 Νοεμβρίου
2019

Από τη Βασιλική Μπαλούτσου

Ένα μωσαϊκό συναισθημάτων, ψηφίδες ιστορίας της Θεσσαλονίκης, ο απόηχος μιας ιστορικής περιόδου που σημάδεψε τη ζωή της από τη Μικρασιατική καταστροφή μέχρι τον Εμφύλιο, ένας απέραντος κόσμος, με πρόσωπα υπαρκτά-ο Γιάννης, ο Χρίστος, ο Φώτης, η Αγγέλα, και γεγονότα - σταθμοί της πόλης. Αυτή είναι η «Μεγάλη Πλατεία» του Ν. Μπακόλα, εμβληματικό μυθιστόρημα της μεταπολεμικής λογοτεχνίας που κέρδισε το πρώτο κρατικό βραβείο μυθιστορήματος το 1987, έτσι όπως διασκευάστηκε από τον Άκη Δήμου, σκηνοθετήθηκε από την ταλαντούχα Ελένη Ευθυμίου και ξετυλίχθηκε μπροστά στα μάτια μας μέσα σε 3 ώρες στη σκηνή «Σωκράτης Καραντινός» της Μονής Λαζαριστών του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος.

Η Μεγάλη Πλατεία, ο χώρος όπου τίποτα δεν μπορεί να μείνει κρυφό και οι ιστορίες των απλών ανθρώπων ξεδιπλώνονται δημόσια, αποδόθηκε με έναν σύγχρονο τρόπο, όπου 20 ηθοποιοί συμβιώνουν στη σκηνή με μουσικούς δημιουργώντας έναν καλοκουρδισμένο θίασο. Το εγχείρημα ήταν ριψοκίνδυνο, για πρώτη φορά αποτολμάται το ανέβασμα του αριστουργηματικού έργου στο θέατρο με ποιητική και κινηματογραφική διάθεση, μιας και η παράσταση βασίστηκε στις υπερδιεγερμένες

αισθήσεις, με τρόπο που το περιβάλλον στη σκηνή συμπληρωνόταν από τη φαντασία και όλα μαζί δράση, ήχοι, κίνηση, εικόνα, μουσική, όλα ήταν εμποτισμένα από το χρώμα και την ένταση μιας υποβλητικής ατμόσφαιρας.

Ο στόχος της παράστασης δεν ήταν να διηγηθεί μια χρονική ακολουθία γεγονότων με γραμμικότητα και ακρίβεια και κάποια κεντρική πλοκή. Άλλωστε, ούτε η προσδοκία του Ν. Μπακόλα ήταν αυτή. Τα πρόσωπα του Μπακόλα, όπως κι ο ίδιος έχει δηλώσει, είναι ήρωες απλοί, καμιά φορά και μη κοινωνικά αποδεκτοί, άνθρωποι που δεν θα μπορούσε να καυχηθεί κανείς ότι είναι έντιμοι, ηρωικοί ή συνεπείς στη ζωή τους. Όμως όλοι αυτοί είναι μέρος της Ιστορίας της πόλης. «Μας γοητεύει αυτή η επαναδρόμηση, αυτή η ανακύκλωση της Ιστορίας, αλλά και γιατί, όπως υποψιάζομαι, αισθανόμαστε μέσα μας, στο αίμα μας, την ανάγκη της συνέχειας του τόπου μας και του κόσμου και ο, τι μπορεί να σημαίνει ή να συνεπάγεται αυτό». Αυτός ο κύκλος της ζωής που δεν έχει αρχή και τέλος, ούτε τακτοποιημένες αφηγήσεις, αλλά μόνο αλήθεια και αυθεντικότητα, ίσως και μια άλω υποκειμενικότητας στην ερμηνεία που του δίνουμε, περίβαλλε το Πλήθος στη σκηνή.

Η παράσταση ξεκινά με μια πολύ δυνατή εικόνα. Δεκάδες ηθοποιοί ξαπλωμένοι στο δάπεδο, σαν χορός αρχαίας τραγωδίας κραυγάζουν ταυτόχρονα: «το έργο που αρχίζει δεν είναι της χαράς, του πόνου είναι, των μικρών θανάτων είναι, του ζόφου είναι, και μιας ατέρμονης προσπάθειας είναι, να συνεχιστεί η ζωή».

Ακολούθως, η υπόθεση εκτυλίσσεται πάνω σε μια σκηνή, όπου οι διαδρομές των ηρώων διασταυρώνονται διαρκώς. Η μουσική είναι πανταχού παρούσα. Τα τραγούδια της εποχής που ερμηνεύονται ζωντανά φανερώνουν και την επιθυμία του Άκη Δήμου να συνδέσει το σήμερα με το τότε, άλλωστε και τα ονόματα των περιοχών άλλαξαν έγιναν σημερινά, η Τούμπα, η Καλαμαριά, η Αριστοτέλους. Θέλησε να δώσει μια δική του εκδοχή στη Μικρή Πλατεία και σεβόμενος το μυθιστορηματικό σύμπαν του Μπακόλα το αποτύπωσε σκηνικά με αραχνούφαντες κλωστές μνήμης, πολλή μουσική, χρώματα και κίνηση. Η

κινηματογραφική προβολή βίντεο - σκηνών και τίτλων που συνοδεύουν τις ερμηνείες των ηθοποιών ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της παράστασης και βοηθούσε στην αντίληψη της ακριβής εποχής που παρουσιαζόταν: «Μια μέρα θα πνιγούμε μες στη λήθη, θ' αποξεχάσεις την αφή από το δέρμα μου, τη μυρουδιά που λες ότι σε κατακλύζει, το μόνο που θ' ανιστορεί τα βράδια μας θά' ναι οι μνήμες που κρατήσανε άλλοι».

Τα φώτα στη σκηνή (Ζωή Μολυβδά Φαμέλη) είναι κόκκινα, μπλε, κεχριμπαρένια, άλλοτε αχνά όπως η φλόγα του κεριού, κι άλλοτε τόσο δυνατά με στόχο να σε τυφλώσουν, κατευθείαν ίσια στα μάτια σου για να μη δεις τα ανείπωτα. Η φωτιά, ο πόλεμος, η καταστροφή, η φτώχεια, η ανάγκη. Μα και τα όνειρα, η ελπίδα, η αδελφοσύνη, ο έρωτας. Αυτά, που διακρίνονται ακόμη και στο μισοσκόταδο, αφού τα βλέμματα της χαράς λάμπουν, τα σώματα αγγίζονται, τραγουδούν, χορεύουν, λίγο πριν καταρακυλήσουν και πάλι σε διαδοχικές «τούμπες» στη σκηνή και βυθιστούν πίσω από την εξέδρα.

Η παράσταση ιχνηλατεί μνήμες της άγνωστης και σκοτεινής ιστορίας της Θεσσαλονίκης, αλλά και γεγονότων και καθημερινών υποθέσεων των απλών κατοίκων της που ενώ διατηρούν μια αίσθηση εφήμερου, ταυτόχρονα διαμορφώνουν σταθερές χωροχρονικές αναφορές σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τοπίο. Δεν θα ξεχάσω στην ομολογουμένως κουραστική 3ωρη αυτή παράσταση, που όμως σε αποζημιώνει πολυποίκιλα, τα ποδοβολητά, την κτηνώδη ζωή, την περιφρόνηση της ανθρώπινης αξίας, όπως αυτή αμαυρώνεται σε συνθήκες πολέμου, όπου η απόγνωση φαίνεται μόνο στα μάτια και στις κινήσεις του κορμιού. Χωρίς προορισμό, χωρίς αφετηρία. Σε ένα αέναο χάος είκοσι ηθοποιοί ενσαρκώνουν μια βασανισμένη περίοδο. Η σιωπή είναι εκκωφαντική, όσο και το βουητό του πολέμου.

Οι συγκρούσεις και οι κοινωνικές αναζητήσεις δηλώνονται από μια έντονη σωματικότητα των ηθοποιών που χορογραφούνται χωρίς φωνή, το κορμί κι η ανάσα εκφράζουν με εσωτερικότητα ανθρώπινες καταστάσεις και πολιτικές ιδέες. Σκοινιά κατεβαίνουν κι αιωρούνται, κόκκινα φύλλα πέφτουν στη σκηνή, φρενιτικός ο ρυθμός του χορού και των ακροβατικών κινήσεων που αναστατώνουν τον θεατή, πλατφόρμες, σκάλες, ράμπες, σημαίες, πολλά ετερόκλητα στοιχεία που όταν αφηθείς να προσλάβεις

την ουσία τους, καθυποτάσσονται σε ένα αρμονικό αισθητικά σύνολο με συγκροτημένο περιεχόμενο. Τα εύσημα για την κίνηση στον Τάσο Παπαδόπουλο.

Είναι εντυπωσιακό το σε πόσα διαφορετικά επίπεδα εξελισσόταν η δράση, με τις φωνές δεκάδων ηθοποιών να συνυπάρχουν. Που και πού κάποιος «δραπέτευε», στο βάθος εκεί ψηλά μια θελκτική γυναίκα-φωτιά με αργές κινήσεις περιμένει σε ένα ανάκλιτρο τη δική της σειρά να λάμψει, η θηλυκότητά της επιβιώνει και νωχελικά ζει και της δίνει δύναμη, ακόμη κι όταν όλα γύρω πεθαίνουν και θρηνούν. Η γύμνια μπορεί να είναι αγνή κι αθώα, σεξουαλική και πρόστυχη, αλλά και στεγνή κι απόκοσμη σαν τον θάνατο. Η σκηνή του βιασμού της Αγγέλας είναι δυνατή και συγκλονίζει, δεν χρειάζεται να δεις τη φωτιά και τα όπλα για να αισθανθείς στο μεδούλι σου τα αποκαΐδια και τον αφανισμό μιας ολόκληρης πόλης.

Ξεχώρισαν οι ερμηνείες της Μυρσίνης (Μαρία Χατζηιωαννίδου), της Αγγέλας (Κατερίνα Σισσίι), της Αμαλίας (Ελένη Θυμιοπούλου), της Αντιγόνης (Χριστίνα Σωτηριάδου), του Στρατή (Χρήστος Παπαδόπουλος) που υποδύονται τους χαρακτήρες τους με φυσικότητα, φρεσκάδα και ζώδη ορμή, προκαλώντας έντονη συγκινησιακή ανταπόκριση στο κοινό. Μα, όλος ο θίασος, με τους καλοδουλεμένους χαρακτήρες τελικά υπηρετεί τη σκηνοθετική πρόταση και υποδειγματικά συνεργάζεται σε ένα ευρηματικό αποτέλεσμα.

Τελικά, η Ελένη Ευθυμίου σε μια ευφάνταστη σκηνοθετική προσέγγιση γεμίζει τη σκηνή με ζωή και θάνατο. Ξεφυλλίζει το ημερολόγιο της Θεσσαλονίκης με έναν διαφορετικό τρόπο. Αυτό των αισθήσεων. Είναι μια αλυσίδα δρόμων κι εποχών που συγκλίνουν. Σε αυτή την υπαινικτική ατμόσφαιρα, το σκηνικό πρέπει να προκαλεί ένα αίσθημα ονείρου και παροδικότητας. Να μην καθλώνεται, να μετουσιώνεται συνεχώς σε νέο, «σπρώχνοντας» τον άνθρωπο, την πόλη, την εποχή στο μέλλον. Πανιά, φαντασία, λιγοστά σκηνικά αντικείμενα, ευρηματικότητα και διαρκής κίνηση, η υπέροχη Ευαγγελία Κιρκινέ πρόσφερε ένα μοντέρνο σκηνικό, όπου οι ήρωες μάχονται κι αλλάζουν, δεξιολογικά χρησιμοποιώντας τον χώρο. Τα υπέροχα κουστούμια (Άγγελος Μέντης) δίνουν χρώμα εποχής κι αυτή η πολυχρωμία έρχεται σε υπέροχη αντίθεση με το ασπρόμαυρο των αναμνήσεων.

Έναν αιώνα μετά, η «Μεγάλη Πλατεία» είναι εδώ στη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε κάθε σύγχρονη πόλη, πανταχού παρούσα, φιλοξενεί ιστορίες, εκφράζει τις αιώνιες αλήθειες της, εκτίθεται, μεταμορφώνεται, φυλακίζει μνήμες, ευωδιάζει κι εξαγνίζει συνειδήσεις. Ο κύκλος της ζωής και του θανάτου δεν κλείνει ποτέ.

Πληροφορίες για την παράσταση: [Εδώ](#)

